

Maria Klonowska-Matynia

Przestrzenne zróżnicowanie zasobów kapitału ludzkiego w województwie zachodniopomorskim

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 35/2, 345-355

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Maria Klonowska-Matynia*

Politechnika Koszalińska

PRZESTRZENNE ZRÓŻNICOWANIE ZASOBÓW KAPITAŁU LUDZKIEGO W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

STRESZCZENIE

W artykule podjęto próbę zbadania zasobów kapitału ludzkiego oraz jego zróżnicowania w powiatach województwa zachodniopomorskiego. Dokonano hierarchizacji powiatów, opierając się na syntetycznym wskaźniku zasobów kapitału ludzkiego (WZKL). Analizę przeprowadzono w ujęciu przestrzennym i czasowym, wykorzystując dane Głównego Urzędu Statystycznego Banku Danych Lokalnych oraz dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego.

Słowa kluczowe: kapitał ludzki, zasoby, wskaźnik zasobów kapitału ludzkiego

Wprowadzenie

Współcześnie uznaje się, że o bogactwie narodów decydują zasoby kapitału ludzkiego¹. O źródłach bogactwa narodów pisał już Adam Smith, który podkre-

* Adres e-mail: maria.klonowska-matynia@tu.koszalin.pl

¹ D. Asteriou, G.M. Agiomirgianakis, *Human capital and economic growth. Time series evidence from Greece*, „Journal of Politics Modeling” 2001, vol. 23, s. 481–489; N.G. Mankiw, D. Romer, D.N. Weil, *A contribution to the empirics of economic growth*, „Quarterly Journal of Economics” 1992, vol. 107, s., 407–437.

ślił wagę pożytecznych umiejętności nabywanych przez członków społeczeństwa w procesie kształcenia i nauki². Zasoby wiedzy, umiejętności, zdrowia, siły i energii witalnej zawarte w człowieku określa się mianem kapitału ludzkiego³. Wieloletnie badania naukowe dowiodły, że kapitał ludzki jest najważniejszym czynnikiem tworzenia przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw i całych regionów⁴, a nakłady ponoszone na jego rozwój mają ogromny wpływ na postęp społeczno-gospodarczy i rozwój gospodarki.

Pojęcie kapitału ludzkiego nie jest jednorodne, a jego heterogeniczność wynika głównie z faktu, że w jego strukturze zawartych jest wiele elementów, często o charakterze niematerialnym, m.in. umiejętności, nagromadzona wiedza, doświadczenie, kompetencje, poziom motywacji jednostki, jej zdrowie oraz wiele innych⁵. Większość z nich jest trudno mierzalna, co implikuje stosowanie wielu różnorodnych podejść w badaniach nad kapitałem ludzkim. Próby oszacowania zróżnicowania przestrzennego regionów i krajów ze względu na poziom kapitału ludzkiego są często przedmiotem badań podejmowanych na gruncie krajowym i zagranicznym⁶. Upatruje się w nim przyczyny zróżnicowania bogactwa zarówno w skali mikro-, jak i makroekonomicznej⁷. Warto zatem uzyskać wiedzę o potencjale kapitału ludzkiego tkwiącym w danej społeczności oraz zweryfikować, które z jego składowych i jak silnie determinują to zróżnicowanie.

² A. Smith, *Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów*, t. 1, PWN, Warszawa 1954, s. 3.

³ S.R. Domański, *Kapitał ludzki i wzrost gospodarczy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 1993, s. 35; A. Faggian, P. McCann, *Human Capital and Regional Development*, w: R. Capello, P. Nijkamp (red.), *Handbook of Regional Growth and Development Theories*, Imprint Cheltenham, Northampton, Ma 2009, s. 146.

⁴ R.R. Nelson, S. Phelps, *Investment in humans, technological diffusion and economic growth*, „American Economic Review” 1966, t. 56/1–2, s. 69–75; K. Cichy, *Kapitał ludzki i postęp techniczny jako determinanty wzrostu gospodarczego*, Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa 2008.

⁵ Zob. M. Blaug, *The Empirical Status of Human Capital, a Slightly Jaundiced Survey*, „Journal of Economic Literature” 1976, vol. 14(3).

⁶ B. Domański i in., *Zróżnicowanie regionalne krajów Europy Środkowo-Wschodniej i jego zmiany w latach 1995–2000*, Biuletyn Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN 2003, nr 204, s. 125–142; G. Gorzelak, M. Smętkowski, *Regional development dynamics in Central and Eastern European countries*, w: G. Gorzelak, M. Smętkowski, J. Bachtler J. (red), *Regional development in central and eastern Europe: development processes and policy challenges*, Abingdon, Oxon, England; Routledge, New York 2010.

⁷ Zob. T.W. Schultz, *Education and Economic Growth*, University of Chicago Press, Chicago 1961; G.S. Becker *Human Capital*, New York 1975.

1. Metoda i zakres badań

Zasadniczym celem niniejszego opracowania jest zbadanie stanu zasobów kapitału ludzkiego (KL) w powiatach województwa zachodniopomorskiego oraz dokonanie grupowania powiatów ze względu na poziom zasobów KL. W szczególności poszukuje się odpowiedzi na następujące pytania badawcze: Jaki jest stan zasobów KL w powiatach województwa zachodniopomorskiego? Jakie jest przestrzenne zróżnicowanie powiatów pod względem zasobów KL? Jakie tendencje zaszły na przestrzeni badanego okresu w stanie zasobów KL w powiatach województwa zachodniopomorskiego?

Na podstawie dostępnych studiów literaturowych zajmujących się problematyką rozwoju społeczno-gospodarczego w Polsce⁸ przyjęto założenie o pogłębiającej się dysproporcji i przestrzennym zróżnicowaniu KL w powiatach województwa zachodniopomorskiego. Analizę zasobów kapitału ludzkiego oraz hierarchię powiatów w niniejszym artykule oparto na syntetycznym wskaźniku zasobów kapitału ludzkiego (WSZKL), który określa stan i wykorzystanie zasobów kapitału ludzkiego na określonym terenie (np. województwie, powiecie, gminie). Ogólną postać wskaźnika dla danego powiatu w określonym czasie można przedstawić następująco⁹.

$$WSZK = \frac{1}{4} \sum_{i=1}^4 W_{czij}$$

Wskaźnik cząstkowy można oszacować na podstawie poniższej formuły:

$$W_{czij} = \frac{X_{ij} - \min\{x_{ij}\}}{\max\{x_{ij}\} - \min\{x_{ij}\}}$$

gdzie:

- i* – indeks obliczanego wskaźnika cząstkowego, przyjmuje wartości od 1 do 4 (liczba wskaźników cząstkowych);
- j* – indeks danego powiatu, przyjmuje wartości od 1 do 21 (liczba powiatów);
- x_{ij}* – konkretna wielkość *i*-tego czynnika osiągnięta przez *j*-ty powiat w danym roku;

⁸ P. Wójcik, M. Herbst, *Obszary polaryzacji i dyfuzji rozwoju społeczno-gospodarczego w Polsce. Próba delimitacji*, raport dla MMR 2012, niepublikowany, s. 2.

⁹ L. Nowak, *Wskaźnik Rozwoju Społecznego miarą rozwoju społeczeństwa*, w: *Raport o rozwoju społecznym Polska 1996*, Ośrodek Informacji ONZ, Warszawa 1997.

$\min \{x_{ij}\}$ – minimalna wartość i -tego czynnika, osiągnięta przez powiaty w danym roku;

$\max \{x_{ij}\}$ – maksymalna wartość i -tego czynnika, osiągnięta przez powiat w danym roku.

Do analizy zmian zachodzących w stanie zasobów KL na przestrzeni badanego okresu przyjęto dane średnioroczne z lat 2002–2012, dotyczące takich obszarów aktywności gospodarczej, jak rynek pracy, przedsiębiorczość i edukacja. W obszarze rynku pracy wykorzystano współczynnik aktywności zawodowej oszacowany jako udział osób aktywnych zawodowo (pracujących i bezrobotnych) w grupie ludności powyżej 15 lat oraz wskaźnik zatrudnienia oszacowany jako udział osób pracujących w liczbie ludności 15 i więcej lat. W obszarze „przedsiębiorczość” zastosowano wskaźnik przedsiębiorczości zdefiniowany jako liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON przypadająca na tysiąc mieszkańców. Natomiast w obszarze „edukacja” wykorzystano często stosowany miernik dotyczący poziomu wykształcenia ludności, w tym przypadku opisany jako liczba osób z wyższym wykształceniem w ogólnej liczbie ludności 15 lat i więcej. Źródłem dla pozyskania wszystkich niezbędnych danych był Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Lokalnych oraz dane z Narodowego Spisu Powszechnego.

2. Wybrane charakterystyki społeczno-ekonomicznej kondycji powiatów województwa zachodniopomorskiego

Aktywność ekonomiczną województwa zachodniopomorskiego ocenia się jako niską. Problemem dla większości powiatów jest wczesna dezaktywizacja zawodowa ludności, utrzymujące się wysokie bezrobocie i jego sezonowość¹⁰ oraz niska innowacyjność województwa¹¹. Wskaźnik koniunktury dla województwa plasuje ten region

¹⁰ Szerzej na ten temat w: M. Klonowska-Matynia, K. Radlińska, *Seasonality and Spatial Unemployment Diversity in Seaside Rural and Rural Urban Gminas on West Pomerania in Poland*, The IV. International Masaryk Conference for Ph.D. Students and Young Researchers, Hradec Kralowe, 3–7. XII. 2013. Czech Republic.

¹¹ *Regionalne systemy innowacji w Polsce*, Raport z badań, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2013.

na jednym z ostatnich miejsc w Polsce¹². Z punktu widzenia zasobowego od kilku lat obserwuje się tendencje depopulacyjne, tj. ujemny przyrost naturalny obszaru jako całości i powolny odpływ ludności do innych krajów i regionów Polski¹³, co znacznie osłabia potencjał kapitału ludzkiego w tym regionie. W latach 2002–2012 zaobserwowano dalszy spadek aktywności ekonomicznej ludności tego regionu oraz pogłębiający się proces dysproporcji pomiędzy powiatami, zauważalny głównie w sferze zatrudnienia i wykształcenia ludności. Średnia wartość współczynnika aktywności zawodowej zmalała w 2012 roku o około 1 punkt procentowy w stosunku do 2002 roku. Najwyższą aktywnością ekonomiczną w 2002 roku charakteryzowała się ludność powiatu miasta Szczecina, a w 2012 roku powiatu polickiego. Wzrost aktywności ludności obserwowano zaledwie w czterech powiatach, tj. koszalińskim, myśliborskim, świdwińskim i polickim (największy), podczas gdy mający w 2002 roku pozycję lidera powiat miasto Szczecin zanotował największy spadek aktywności ludności. W sześciu powiatach sytuacja nie uległa zasadniczym zmianom.

Tabela 1. Wartości zmiennych przyjętych do badania

Powiaty	Zatrudnienie		Aktywność zawodowa		Wykształcenie		Przedsiębiorczość	
	wskaźnik (%)		współczynnik (%)		wskaźnik (%)		wskaźnik (%)	
	2002	2012	2002	2012	2002	2012	2002	2012
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Powiat białogardzki	34,80	42,3	53,77	53,7	6,01	12,0	85,3	97,5
Powiat choszczeński	34,13	40,2	52,97	49,6	6,02	13,3	91,2	79,4
Powiat drawski	43,26	42,5	56,80	53,1	9,93	11,2	160,5	99,5
Powiat goleniowski	38,11	47,1	55,32	55,3	5,64	14,4	90,7	103,4
Powiat gryficki	37,01	42,0	54,88	51,4	6,33	13,5	91,2	120,2
Powiat gryfiński	34,54	45,1	53,34	52,5	7,96	13,5	91,3	97,5
Powiat kamieński	33,91	41,8	52,42	49,3	6,20	13,7	79,4	143,2
Powiat kołobrzescki	36,79	47,2	53,41	53,5	7,65	18,8	102,5	163,3
Powiat koszaliński	41,83	47,5	54,68	56,0	17,92	12,8	160,1	104,0
Powiat myśliborski	34,94	44,7	51,88	52,7	6,20	13,6	67,9	97,5

¹² P. Nowak, A. Sokół (red.), *Badanie i diagnoza rozwoju regionu województwa zachodniopomorskiego – segmentacja gospodarcza. Zagadnienia wybrane*, Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy, Szczecin 2009, s. 25.

¹³ Zob. G. Przekota, *Gospodarka województwa zachodniopomorskiego wobec otwarcia unijnego rynku pracy*, WUP w Szczecinie, Koszalin 2011.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Powiat policki	36,28	55,7	53,59	62,5	6,82	25,5	112,4	131,1
Powiat pyrzycki	36,81	39,7	54,05	48,4	6,27	12,7	82,5	87,2
Powiat sławieński	35,70	44,4	52,36	51,7	5,72	12,5	73,5	102,6
Powiat stargardzki	38,03	44,8	53,22	53,2	8,63	17,9	91	99,3
Powiat szczecinecki	32,52	40,2	50,25	50,4	4,85	14,9	70,9	102,3
Powiat świdwiński	41,55	43,6	52,13	53,6	17,57	11,6	150,6	90,2
Powiat wałecki	39,16	44,3	55,42	52,6	6,77	13,8	92,1	102,8
Powiat łobeski	39,48	38,7	55,75	50,2	6,31	10,4	88,6	84,4
Powiat miasto Koszalin	38,87	48,2	54,31	54,6	6,77	29,4	126,8	166,1
Powiat miasto Szczecin	47,63	47,4	60,49	54,1	11,26	32,3	110,1	159,0
Powiat miasto Świnoujście	44,78	49,2	56,71	55,4	11,97	20,1	155,9	160,7
Średnia	38,10	44,8	54,18	53,2	8,23	16,5	103,55	114,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, www.stat.gus.pl (dostęp 4.02.2014).

Za wyjątkiem powiatu łobeskiego i miasta Szczecina we wszystkich powiatach w województwie wzrosło zatrudnienie ludności. Średnia wartość wskaźnika zatrudnienia wzrosła z 38,1% w 2002 do 44,8% w 2012 roku. Najsilniejszy przyrost zatrudnienia zaobserwowano w powiecie polickim, który jednocześnie charakteryzował się najwyższym zatrudnieniem w 2012 roku. Pozytywnie należy ocenić także wzrost średniego poziomu przedsiębiorczości (z 103,5 w 2002 do 114,6 w 2012 roku) i udziału osób z wyższym wykształceniem (średnio z 8,2% w 2002 do 16,5% w 2012 roku). Wzrost liczby osób z wyższym wykształceniem zanotowano prawie we wszystkich powiatach poza koszalińskim i świdwińskim. Największy spadek aktywności gospodarczej nastąpił w powiecie koszalińskim, świdwińskim i drawskim. Ponadto widoczne jest zmniejszające się zróżnicowanie powiatów w obu tych obszarach (tabela 1).

3. Zasoby kapitału ludzkiego w powiatach województwa zachodniopomorskiego

Przeprowadzona analiza wskaźników cząstkowych KL wykazała, że powiaty województwa zachodniopomorskiego wykazują silne zróżnicowanie pod względem zasobów kapitału ludzkiego we wszystkich badanych sferach tj. aktywności zawodowej, wykształceniu i przedsiębiorczości (tabela 2).

Tabela 2. Wskaźniki cząstkowe kapitału ludzkiego dla powiatów w 2002 i 2012 roku

Powiaty	Wskaźniki cząstkowe WZKL							
	zatrudnienie		aktywność zawodowa		wykształcenie		przedsiębiorczość	
	2002	2012	2002	2012	2002	2012	2002	2012
Powiat białogardzki	0,15	0,21	0,34	0,38	0,09	0,07	0,19	0,21
Powiat choszczeński	0,16	0,09	0,16	0,09	0,10	0,13	0,00	0,00
Powiat drawski	0,11	0,22	0,27	0,33	0,09	0,04	0,25	0,23
Powiat gołeniewski	0,44	0,49	0,50	0,49	0,15	0,18	0,26	0,28
Powiat gryficki	0,25	0,19	0,33	0,21	0,15	0,14	0,48	0,47
Powiat gryfiński	0,46	0,38	0,54	0,29	0,11	0,14	0,22	0,21
Powiat kamieński	0,42	0,18	0,40	0,06	0,15	0,15	0,64	0,74
Powiat kołobrzescki	0,71	0,50	0,64	0,36	0,39	0,38	1,00	0,97
Powiat koszaliński	0,37	0,52	0,49	0,54	0,06	0,11	0,25	0,28
Powiat łobeski	0,00	0,00	0,00	0,13	0,00	0,00	0,03	0,06
Powiat myśliborski	0,28	0,35	0,37	0,30	0,11	0,15	0,16	0,21
Powiat policki	1,00	1,00	1,00	1,00	0,49	0,69	0,46	0,60
Powiat pyrzycki	0,21	0,06	0,21	0,00	0,07	0,11	0,06	0,09
Powiat sławieński	0,30	0,34	0,45	0,23	0,11	0,10	0,25	0,27
Powiat stargardzki	0,36	0,36	0,29	0,34	0,29	0,34	0,25	0,23
Powiat szczecinecki	0,13	0,09	0,30	0,14	0,24	0,20	0,25	0,26
Powiat świdwiński	0,09	0,29	0,21	0,37	0,10	0,06	0,12	0,12
Powiat walecki	0,28	0,33	0,31	0,30	0,21	0,16	0,37	0,27
Powiat miasto Koszalin	0,62	0,56	0,43	0,44	1,00	0,87	1,00	1,00
Powiat miasto Szczecin	0,60	0,51	0,18	0,40	0,97	1,00	0,89	0,92
Powiat miasto Świnoujście	0,81	0,62	0,63	0,50	0,55	0,44	0,95	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z tabeli 1.

Najbogatsze pokłady zasobów KL są skoncentrowane w powiatach: polickim, mieście Koszalinie i mieście Szczecinie, będącymi stosunkowo w najkorzystniejszej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Najuboższe zasoby mają powiaty łobeski, pyrzycki i choszczeński, są to powiaty pozostające w dużym dystansie rozwojowym w stosunku do liderów w regionie. Jedenaście powiatów zostało dotkniętych zjawiskiem odpływu kapitału ludzkiego, z czego największy zaobserwowano w powiatach kamieńskim, kołobrzesckim, pyrzyckim, a także w powiecie mieście Świnoujściu. Utrata zasobów dotknęła także powiat szczecinecki, sławieński, choszczeński, gryficki

i gryfiński. Taki drenaż zasobów może powodować jeszcze bardziej pogłębiające się dysproporcje i dystans rozwojowy pomiędzy tymi a pozostałymi, bogatszymi w ten rodzaj kapitału powiatami. Stan zasobów w poszczególnych powiatach nie uległ istotnym zmianom na przestrzeni badanego okresu (tabela 3).

Tabela 3. Wskaźnik zasobów kapitału ludzkiego – hierarchia powiatów w 2002 i 2012 roku

Pozycja	Powiaty	WSKL 2012	Pozycja	Powiaty	WSKL 2002
21	Powiat łobeski	0,05	21	Powiat łobeski	0,01
20	Powiat pyrzycki	0,06	20	Powiat choszczeński	0,11
19	Powiat choszczeński	0,08	19	Powiat świdwiński	0,13
18	Powiat szczecinecki	0,17	18	Powiat pyrzycki	0,14
17	Powiat drawski	0,21	17	Powiat drawski	0,18
16	Powiat świdwiński	0,21	16	Powiat białogardzki	0,19
15	Powiat białogardzki	0,22	15	Powiat myśliborski	0,23
14	Powiat sławieński	0,23	14	Powiat szczecinecki	0,23
13	Powiat myśliborski	0,25	13	Powiat sławieński	0,28
12	Powiat gryfiński	0,26	12	Powiat koszaliński	0,29
11	Powiat gryficki	0,26	11	Powiat wałecki	0,29
10	Powiat wałecki	0,26	10	Powiat stargardzki	0,30
9	Powiat kamieński	0,28	9	Powiat gryficki	0,30
8	Powiat stargardzki	0,32	8	Powiat gryfiński	0,33
7	Powiat gołeniewski	0,36	7	Powiat gołeniewski	0,34
6	Powiat koszaliński	0,36	6	Powiat kamieński	0,40
5	Powiat kołobrzeski	0,55	5	Powiat miasto Szczecin	0,66
4	Powiat m. Świnoujście	0,62	4	Powiat kołobrzeski	0,68
3	Powiat miasto Szczecin	0,71	3	Powiat miasto Świnoujście	0,73
2	Powiat miasto Koszalin	0,72	2	Powiat policki	0,74
1	Powiat policki	0,82	1	Powiat miasto Koszalin	0,76

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Analiza zasobów KL w powiatach województwa zachodniopomorskiego wskazuje na ich silne zróżnicowanie przestrzenne w obu badanych momentach czasowych, tj. w 2002 i 2012 roku. Największy deficyt zasobów występuje na obszarach najslabiej rozwiniętych gospodarczo, które w największym stopniu są narażone na dalszy ich ubytek. Największy potencjał zasobowy KL występował w największych ośrodkach regionu, tj. powiecie polickim oraz w powiatach miastach Koszalinie, Szczecinie i Świnoujściu. Negatywnie należy ocenić postępujący proces różnicowania powiatów pod względem zasobów KL oraz odpływ zasobów, w tym także z najprężniejszych ośrodków regionu (powiat koszaliński).

Uzyskane wyniki badań odpowiadają wynikom badań prowadzonych na gruncie polskiej przestrzeni społeczno-gospodarczej, które wykazały, że rozwój gospodarczy, dostępność transportowa, obecność uczelni wyższych, wysoki poziom rozwoju przemysłu, wysoka jakość kapitału ludzkiego i specjalne strefy ekonomiczne występują częściej w tych powiatach, w których infrastruktura i nakłady polityk w obszarze edukacji, zdrowia i nakłady ogółem na mieszkańca są większe¹⁴. Odnosząc te wnioski do uzyskanych wyników badań, można przyjąć za słuszne, że przyrost zasobów KL obserwuje się w powiatach o wyższej niż średnio dla województwa dostępności i jakości usług edukacyjnych.

Literatura

- Asteriou D., Agiomirgianakis G.M., *Human capital and economic growth. Time series evidence from Greece*, „Journal of Politics Modeling” 2001, vol. 23.
- Nowak P., Sokół A. (red.), *Badanie i diagnoza rozwoju regionu województwa zachodniopomorskiego – segmentacja gospodarcza. Zagadnienia wybrane*, Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy, Szczecin 2009.
- Becker G.S., *Human Capital*, National Bureau of Economic Research, Columbia University Press, New York 1975.
- Blaug M., *The Empirical Status of Human Capital, a Slightly Jaundiced Survey*, „Journal of Economic Literature” 1976, vol. 14(3).

¹⁴ Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny, Raport UNDP, Warszawa 2012, s. 116.

- Cichy K., *Kapitał ludzki i postęp techniczny jako determinanty wzrostu gospodarczego*, Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa 2008.
- Domański B., Guzik R., Micek G., *Zróżnicowanie regionalne krajów Europy Środkowo-Wschodniej i jego zmiany w latach 1995–2000*, Biuletyn Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN 2003, nr 204.
- Domański S.R., *Kapitał ludzki i wzrost gospodarczy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993.
- Faggian A., McCann P., *Human Capital and Regional Development*, w: R. Capello, P. Nijkamp P. (red.), *Handbook of Regional Growth and Development Theories*, Imprint Cheltenham, Northampton, Ma 2009.
- Gorzela G., *Regional development in Central and Eastern Europe*, w: P. Blokker, B. Dallago (red.), *Regional diversity and local development in the new member states*, Palgrave Macmillan, New York 2009.
- Gorzela G., Smętkowski M., *Regional development dynamics in Central and Eastern European countries*, w: G. Gorzela G., M. Smętkowski, J. Bachtler (red.), *Regional development in central and Eastern Europe: development processes and policy challenges*, Abingdon, Oxon, England; Routledge, New York 2010.
- Klonowska-Matynia M., Radlińska K., *Seasonality and Spatial Unemployment Diversity in Seaside Rural and Rural Urban Gminas on West Pomerania in Poland*, The IV. International Masaryk Conference for Ph.D. Students and Young Researchers, Hradec Kralowe, 3–7.12.2013, Czech Republic.
- Krajowy Raport o Rozwoju Społecznym Polska 2012. Rozwój regionalny i lokalny*, Raport UNDP, Warszawa 2012.
- Mankiw N.G., Romer D., Weil D.N., *A contribution to the empirics of economic growth*, „Quarterly Journal of Economics” 1992, vol. 107.
- Nelson R.R., Phelps S., *Investment in humans, technological diffusion and economic growth*, „American Economic Review” 1966, t. 56/1–2.
- Nowak L., *Wskaźnik Rozwoju Społecznego miarą rozwoju społeczeństwa*, w: *Raport o rozwoju społecznym Polska 1996*, Ośrodek Informacji ONZ, Warszawa 1997.
- Przekota G., *Gospodarka województwa zachodniopomorskiego wobec otwarcia unijnego rynku pracy*, WUP w Szczecinie, Koszalin 2011.
- Regionalne systemy innowacji w Polsce*, Raport z badań, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2013.
- Schultz T.W., *Education and Economic Growth*, University of Chicago Press, Chicago 1961.
- Smith A., *Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów*, t. 1, PWN, Warszawa 1954.
- Wójcik P., Herbst M., *Obszary polaryzacji i dyfuzji rozwoju społeczno-gospodarczego w Polsce. Próba delimitacji*, raport dla MMR 2012, niepublikowany.

SPATIAL DIFFERENTIATION OF HUMAN CAPITAL RESOURCES IN ZACHODNIOPOMORSKIE REGION

Abstract

The main objective of this article is to examine human capital resources on Western Pomerania counties and to compare their differentiation. The synthetic indicator of human capital resources (WZKL) were used in the study. It allowed the determination of HC potential in all counties. Then, based on the obtained value of the HC ratio to make the hierarchy of counties. The analysis will be carried out in spatial and time dimension. The subject of spatial analysis will be counties on Western Pomerania, in particular their indicators of human capital resources. The available literature, statistical data of the Central Statistical Office, of the BDL (the Bank of Local Data), census data and data of the WUP (Voivodeship Labour Office) sources were used to reach the assumed goal.

Translated by Maria Klonowska-Matynia

Keywords: human capital, resources, HC indicator

JEL Code: J21